

Вроджений талант допомагає...

«Мої практичні можливості ніколи
не відповідали моїм теоретичним вимогам».

СТІВЕН ГОКІНГ, «МОЯ КОРОТКА ІСТОРІЯ», 2013

Родина Гокінгів пишалася своєю інтелектуальністю, це помічали й відвідувачі їхньої оселі. Так, дехто пригадує, що трапези у них часто минали у цілковитій тиші, бо ж кожен член сім'ї сидів, занурившись у книжку, що відповідала його конкретним інтересам.

Зростаючи в такій атмосфері, Стівен швидко став самоуком. Школа дала йому гарну базову освіту, але він почав уважно вивчати розрізнені предметні галузі, які традиційний курс навчання не охоплював. Через це прагнення зрозуміти «як усе влаштовано» він невдовзі перейшов від розбирання та складання приладів до обмірковування проблем такої наукової глибини, яка би спантеличила набагато зріліші та розвиненіші мізки.

Не всі дослідження Гокінга були успішними. Та й справді, якби вони всі завершувалися успіхом, Стівену це швидко б набридло. Він брався за проекти, які виходили за межі його розуміння, що свідчить про готовність з'ясовувати межі своїх можливостей. Крім того, як впливає з цитати на початку цього розділу, його реальний талант полягав (і полягає) у виконанні розумових кульбітів, а не у доведенні їх до досконалості на практиці. Якщо молодий Гокінг збирався збудувати модель аероплана, можна було не сумніватися, що він підкріпить свої дії ґрунтовними наукови-

ми знаннями, навіть якщо кінцевий продукт не обов'язково вийде таким, яким вималювався в його уяві.

Як бачимо, в дитинстві Стівен вирізнявся серед товаришів своєю допитливістю. Прагнення першим вирішити проблему, яка заганяла інших у глухий кут, не покидало його впродовж усієї кар'єри. Як він не надто тактовно висловився у 2002 році на лекції в Кембриджському центрі математичних наук: «Ніщо не зрівняється з миттю осяяння, коли відкриваєш щось нікому не відоме на Землі. Я не став би порівнювати цю мить із сексом, але якщо порівняти — вона триває довше».

Гокінгу також пощастило мати від природи видатну пам'ять, яку він удосконалив ще більше, коли через фізичну недієздатність, що спіткала його в дорослому віці, став цілком залежним від оптимальної роботи власного мозку. Так, серед своїх академічних однодумців Гокінг уславився здатністю з безпомилковою точністю запам'ятовувати довгі рівняння (часто на декілька сторінок). І хоч цілком можливо натренувати пам'ять, маючи на меті посилення її ефективності, важко уявити, що можна досягти Гокінгового рівня запам'ятовування, не володіючи неймовірною базовою пам'яттю.

Проте Гокінг не надто високої думки про людей, що розраховують на повагу лише тому, що народилися з вражаючими розумовими здібностями. Слава і винагорода є результатом уміння застосовувати ці здібності. Іншими словами, яка користь з того, що ти можеш відтарабанити довге рівняння, якщо не знаєш, як скористатися цим рівнянням, щоб відкрити вікно у світ. Він також невисокої думки про культуру звеличення так званого «інтелекту» заради самого інтелекту, притаманну таким організаціям,

як Менса (для людей з високим коефіцієнтом інтелекту). Тих, хто вихваляється своїм IQ (коефіцієнт інтелектуальності — показник стандартизованих тестів інтелекту), він називає невдахами. Варто зазначити, що при цьому Гокінг сподівається, що його власний IQ доволі високий.

Проте навряд чи можна сумніватися, що Гокінг народився розумним, — адже недарма, як уже згадувалося, однокласники прозвали його Ейнштейном. На щастя для світу, Гокінг зрештою усвідомив, що його не задовольняє лише бути розумним. Справді, як ми побачимо, він мав набагато більші амбіції, ніж просто бути Ейнштейном № 2. Як кожен, хто прагне змінити світ, він плекав надію залишити реальний слід в історії та розумів, що не зможе досягти такої великої мети за допомогою самого лише природного обдарування.